

Bildningsförvaltningen

Utbildningsnämnden

Redovisning, efter återremiss, av uppdrag att lämna förslag på minsta antal elever för att starta en årskurs i skolvalet

Ärendet

Utbildningsnämnden gav den 3 september 2025 (§ 48) i uppdrag till bildningsförvaltningen att lämna förslag på en lägstanivå (antal elever) för att starta en årskurs i skolvalet. Efter redovisning av ärendet beslutade utbildningsnämnden på sammanträdet den 10 december 2025 (§ 78) att återremittera ärendet för en fördjupad utredning med en tydlig beskrivning av konsekvenserna av en begränsning med siffertal, både avseende en max- och en minimibegränsning. Utredningen ska inkludera en omvärldsbevakning, framförallt avseende kommuner och skolor i vårt närområde och med liknande socioekonomiska förutsättningar.

Resultatet ska redovisas för nämnden senast den 25 mars 2026.

Bildningsförvaltningens förslag till beslut

Utbildningsnämndens beslut

Utbildningsnämnden beslutar att nämnden ska fatta ett beslut om att inte starta upp en årskurs i skolvalet på en berörd skola om följande förutsättningar föreligger:

- antalet sökande till en årskurs på skolan är färre än 20 elever och
- det finns rimliga möjligheter att bereda dessa elever plats på andra skolor i kommunen.

Bakgrund

Den 17 juni 2024 (§ 103) godkände kommunstyrelsen den skolutredning som genomfördes av en extern anlitad projektledare under våren 2024, och överlämnade den till utbildningsnämnden för fortsatt hantering.

Skolutredningen presenterade ett antal rekommendationer varav vissa är av mer långsiktig och kontinuerlig karaktär.

I ärendet ”Redovisning av uppdrag att precisera vilka åtgärder som är genomförda enligt skolutredningen och vilka åtgärder som kvarstår”, fick bildningsförvaltningen i uppdrag att senast den 10 december 2025 lämna förslag till nämnden om en lägstanivå (antal elever) för att starta en årskurs i skolvalet.

Bildningsförvaltningen redovisade genom tjänsteutlåtande den 27 november 2025 sitt förslag till beslut. Förslaget innebar att utbildningsnämnden skulle fastställa en lägstanivå (antal elever) för att starta en årskurs, till 20 elever samt att nämnden skulle besluta att bildningsdirektören fick mandat att fatta

Bildningsförvaltningen

beslut att inte starta upp en årskurs om antalet elever understeg 20 *och* det fanns förutsättningar att bereda plats på andra kommunala skolor.

Utbildningsnämnden beslutade den 10 december 2025 (§ 78) att återremittera ärendet enligt vad som framgår ovan under rubriken Ärendet.

Bildningsförvaltningens utredning och bedömning

Konsekvenserna av en begränsning med siffertal, både avseende en max- och en minimibegränsning.

När det gäller att fastställa en nivå för ett lägsta antal elever som bör krävas för att starta upp en årskurs i skolvalet, har bildningsförvaltningen redogjort för sina bedömningar i tidigare tjänsteutlåtande den 27 november 2025.

Bedömningen kvarstår att 20 elever för att starta upp en årskurs i skolvalet medger en godtagbar organisering, samt en möjlighet att ta emot elever som flyttar in och behöver skola. Samtidigt vill bildningsförvaltningen framhålla att det i vissa fall kommer krävas att en årskurs startar upp med färre än 20 elever. Detta blir fallet om det inte går att placera dessa elever på andra skolor i kommunen, med hänvisning till att alla elever som är folkbokförda i Danderyd har rätt till en placering i en av Danderyds kommunala skolor.

Om bildningsförvaltningen bedömer att det finns rimliga möjligheter att bereda plats på andra skolor i kommunen och antalet sökande till en årskurs är färre än 20 elever, är förvaltningens förslag att nämnden beslutar att inte starta upp en årskurs på berörd skola. I rimlighetsbedömningen ligger såsom tidigare redovisats exempelvis ålder på barnen i förhållande till resväg, antalet elever på mottagande skola (att det finns plats) och om det är elever som står utan skola eller om det enbart handlar om önskemål att byta skola.

Bildningsförvaltningen föreslog i sitt tidigare tjänsteutlåtande att bildningsdirektören skulle ges mandat att fatta ett sådant beslut om ovan angivna förutsättningar föreligger. Bildningsförvaltningen ändrar härmed sitt förslag och föreslår istället att beslutanderätten i denna fråga kvarstannar hos utbildningsnämnden. En potentiell risk med att delegera beslutanderätten i frågan är att flera likalydande beslut efter varandra, i praktiken kan innebära att skolan läggs ner. Ett beslut om att stänga ner en skola är ett sådant beslut som inte kan delegeras från nämnden i enlighet med 6 kap. 38 § kommunallagen (2017:725).

När det gäller att fastställa ett maxantal elever blir det snarare av relevans för frågan om hur många elever som maximalt bör finnas i en klass, inte direkt kopplat till frågan om en begränsning uppåt för att starta upp en årskurs i skolvalet. Som bildningsförvaltningen redogjort för i sitt tidigare tjänsteutlåtande behöver klassernas storlek ligga på ett snitt på 25 elever för att finansiera såväl undervisningen enligt timplan som övrig viktig och nödvändig verksamhet på skolorna, till exempel särskilt stöd, skolledning mm. Ett snitt på 25 elever innebär dock att det i vissa klasser kommer att vara fler än 25 elever och i vissa klasser färre. Även om 25 elever per klass är ett önskvärt snitt, behöver hänsyn tas till bland annat elevunderlag,

Bildningsförvaltningen

skolans totala volym, möjlighet för inflytt samt möjligheter att på ett rimligt sätt bereda elever plats på andra skolor i kommunen.

Bildningsförvaltningen bedömer att det inte lämpar sig att besluta om en fastställd gräns för ett maxantal elever per klass. Detta med hänvisning till att det ligger inom ramen för rektorns behörighet enligt skollagen att fatta beslut om sin enhets inre organisation och ansvara för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Beroende av exempelvis elevunderlag och lokalmässiga förutsättningar behöver det finnas en flexibilitet gällande maximala antalet elever i en klass. Även om 25 elever är ett önskvärt snitt är det just ett snitt och det faktiska antalet kommer att variera mellan olika klasser, i vissa kan det rymmas fler än 25 elever, i andra färre.

Omvärldsbevakning från kommuner med liknande socioekonomiska förutsättningar

Bildningsförvaltningen har valt att kontakta Lidingö stad, Solna stad och Täby kommun utifrån att dessa kommuner har liknande socioekonomiska förutsättningar som Danderyds kommun. Bildningsförvaltningen har ställt frågan hur det ser ut i de uppräknade kommunerna i det fall att det är få sökande till en årskurs i skolvalet, om ett beslut att inte starta upp en årskurs fattas av nämnd eller om det är delegerat till tjänstemannanivå.

Lidingö stad uppger att det är skolchefen som utifrån behov och förutsättningar styr hur många klasser som skolorna efter skolansökan får starta. Kommunen har inte hamnat i ett sådant läge att någon skola har haft så få sökande att det inte har räckt till att starta en klass, men om så blir fallet kommer det att bli ett nämndbeslut på att inte ta in eventuellt sökande elever till skolan. I ett första läge har rektor en möjlighet att organisera genom att åldersintegrera.

I Täby kommun ser det ut på liknande sätt. En hel del frågor ankommer på rektorn att fatta beslut om, inom ramen för rektorns mandat att organisera sin verksamhet, men i ett fall där det i skolvalet blir för få sökande till en specifik skola så är det ett beslut som fattas på den politiska nivån.

Gällande Solna stad har bildningsförvaltningen inte lyckats få något svar.

Konsekvenser för barn och unga

Förslagets eventuella konsekvenser blir av spekulativ karaktär. Om det skulle uppstå en situation där det är färre än 20 elever som söker till en årskurs i skolvalet och nämnden fattar beslut om att inte starta upp årskursen kan det få konsekvenser för de elever som sökt till årskursen. Att tillgodose vårdnadshavarnas önskemål är centralt i samband med skolvalet, och vid skolbyten, men önskemålen behöver balanseras med möjligheterna till en hållbar organisation. Givet att de aktuella eleverna bereds plats på en annan kommunal skola i enlighet med såväl skollagens bestämmelser som nämndens beslutade riktlinjer, bedömer bildningsförvaltningen att förslaget inte medför några större konsekvenser i negativ bemärkelse. Positiva

Bildningsförvaltningen

konsekvenser som förslaget kan medföra är att de klasser som bildas har tillräckligt många elever för att lärare kan få flera konstellationer i gruppen och göra gruppindelningar vid olika tillfällen. Elever kan också bygga fler sociala kontakter i en större grupp vilket minskar risken för att någon elev inte har kompisar eller inte känner tillhörighet i klassen.

Ekonomiska konsekvenser

Bildningsförvaltningen bedömer att beslutet inte får några direkta ekonomiska konsekvenser på kort sikt, men på längre sikt kan beslutet ge förutsättningar för en mer hållbar verksamhet och ekonomi.

Johannes Pålsson
Bildningsdirektör

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Redovisning, efter återremiss, av uppdrag att lämna förslag på minsta antal elever för att starta en årskurs i skolvälet
2. Utbildningsnämndens beslut, 2025-12-10 § 78
3. Bildningsförvaltningens tjänsteutlåtande, 2025-11-27
4. Utbildningsnämndens beslut, 2025-09-03 § 48
5. Bildningsförvaltningens tjänsteutlåtande, 2025-08-21
6. Skolutredning, 2024-06-03